

**Oqaasiliortut ataatsimiinnerannit
pingasunngorneq maajip 17-anni 2011, nal. 10.00
imaqarniliat**

Peqataasut: Carl Chr. Olsen, Stephen Heilmann, Eva Møller Thomassen, Lotte Holm.

Peqataanngitsoq: Johannes Jerimiassen

Oqaluuserisat:

1. Tikilluaqqusineq aamma ilisimatitsissutit

Siulittaasooq tikilluaqqusivoq immikkullu tikilluaqqullugit Pia Lyngø aamma Ane Marie Sakariassen, IKIN-imiit oqaatsinut politikkip allannguutissaa pillugu Oqaasiliortunik ataatsimeeqatiserinnissimasut. Ilisimatitsissutit kingorna tamakku oqaloqatigiissutigineqassapput.

Siulittaasup aamma ilisimatitsissutigaa Helsinkimi Ekspertgruppen Nordens Sprogråd ataatsimeeqatigisimallugit tassanilu €20.000,00-inik (650.000,00 kr. miss.) **Ilulissani ataasimeersuartitsinissamut** aningaasaliisoqarsimasooq. Taakku qaavatigut aamma Nordisk Sprogkoordinationimit 150.000,00 kr. aningaasaliissutigineqarsimasut. Ilulissani ataatsimeersuarneq aggustip 22-anit 26-anut ingerlanneqassaaq. Pingaarnertut oqalugiassaaq naalakkersuisooq Mimi Karlsen, aamma Pia Jarvad Dansk Sprognævniimit namminerlu saqqummiissaneraput kalaallisuumit tuluttuumut ordbogiliassamik suliaqarneq pillugu. Tamatuma saniatigut Miiti Larsen Lyberth Oqaatsinik akuunerulersitsinissaaq pillugu saqqummiissaaq, Nunanilu Avannarlerni Oqaasiliortunut ilaasortaasut aamma saqqummiiumaarput. Ulloq ataaseq Nordisk sprogmedevarfiussaaq aamma ulloq ataaseq kulturileriffiusussaalluni. Tassani Kangiata Sulluanut angalaarneqassaaq aamma Ilulissat Katersugaasiviat alakkarterneqassalluni. UNESCOp Nunarsuarmi eriagisassat allattorsimaffiannut ilanngussaa aamma sammeneqassaaq. Unnukkut nerersuaqatigiinermi Iluliarmiut aliikkusersuissapput. Siulittaasup neriuutigaa Naalakkersuisooqarfik tapiissuteqarumaartortaaq.

Siulittaasup aamma ilisimatitsissutigaa Mimi Karlsen Islandimut angalanissaa pillugu ataatsimeeqatigisimallugu. Vigdis Finnbogadottirip **Institut for Verdenssprog**imi kalaallit oqaasii nalunaarsukkatut inissisimanissaat pillugit. Naalakkersuisorlu isumaqatigiissimapput naggueqatigiit Inuit oqaasii ataatsimut nalunaarsugaatigineqassasut piumasarineqassasoq.

Issittumi Siunnersuisoqatigiit ataatsimiinnerat naammasseqqammerpoq. Svenskit siulittaasuusussanngorput, taakkulu siulittaasuuneranni oqaatsit pillugit sammisaqarneq aamma pingaartinneqassaaq. Ukiut marluk matuma siorna Tromsømi nunat inoqqaavisa oqaasii pillugit isumasioqatigiittoqarpoq. Canada maanna ukiunut tallimanut tullinnguuttunut nunat inoqqaavisa oqaasii pillugit pilersaarusiamik saqqummiussivoq, tassani misissorneqassallutik nunat inoqqaavisa oqaasii sorliit nungunnissaminnut ulorianartorsiornersut sorliillu ulorianartorsiunnginnersut. Aningaasaliisoqassappat nunat marluk suleqatigiinnissaat piumasaqaataavoq. Canadamiut piumapput sorliilli arlarissaneraat suli nalorninarpoq. Qallunaat Nunaat nalunaarnikuuvoq Oqaasileriffiup misilittagai tunaartarilersarlugit, aningaasaliinissamilli ersarissumik nalunaaruteqarsimanatik.

Allatsip nalunaarutigaa 27.04 ataatsimiinnermit eqqartugassaagaluit ullumimut eqqartugassatut kinguartitat immik. 13-imiit 15-imut ilasimasut. Siulittaasoq neriuppoq ullumikkut tamarmik eqqartorneqarsinnaasut pisariaqassappallu ulloqqeqatigiittoqarumaartoq.

Oqaatsinut politikkip allannguutissaa pillugu AC Fuldmægtigi Pia Lyngé ilisimatitsivoq Malik Berthelsenip suliffeqarfinni tamani pilerisaarutit aamma atuisunut allakkat suulluunniit nassiunneqartartut pinngitsooratik aamma kalaallisut allagartaqalernissaannut Naalakkersuisunut siunnersuutaa Naalakkersuisut akuerisimagaat, taamaattoq piumasaqaatigisimallugu taamatut atuutilersitsinerup periarfissai sunniutigiumaagassaa lu suunersut qulaajaasoqassasoq. Qulaajaanermi suliffeqarfiit, kattuffiit susasaqartullu attuumassutillit oqaloqatigineqassapput. Maannamut GA aamma NUSUKA

oqaloqatigineqareersimapput, taamatullu kissaatigisimavaat Oqaasiliortut oqaloqatigineqassasut. Killigititassat suunersut aalajangerneqartariaqarput. Inatsisilerituup Ane Marie Sakariassenip ilassutigaa inatsisissamut siunnersuusiortoqarsinnaasoq, kisianni maannamut paasisat naapertorlugit killilersuinerujussuaq pilerataannaasoq ilimagisariaqartoq, suna tamaat nutserneqassappat akisoorujussuannngorsinnaagami. Taamaattoq tunngaviusumik atorneqarsinnaasut nutserneqartarpata aningaasartuutit annikinerusinnaasut.

Oqaasiliortut siulittaasuata Carl Chr. Olsenip isummat saqqummiunneqartut nutaajunngitsut oqaatigaa. Ukiut arlaqanngitsut matuma siorna Oqaasiliortut isumattorsaqatigiissitsipput allagartalersuisarneq pillugu. Aamma nerisat akui “nakorsaatillu ulorianartut” pinngitsooratik kalaallisut allagartalersorlugillu ilitersuusiorneqartassasut piumasarineqarsimavoq. Taamatuttaaq pisortanut saaffiginninnermi akornutissaqanngitsumik nammineq oqaaserisat atorlugit saaffinnissinnaaneq aqputissiorneqassasoq. Aamma soorlu SANAmi allattaatsit atuuttut akuleriillugit allagartalersuisarneq uparuarneqarsimavoq, taamatullu inuit aterminnik allanniartartut allattaasitaaq allattaasitoqarlu akulerullugit.

Siulittaasup tulliaata Stephen Heilmannip Inatsisissamut siunnersuusuaq atuarsimanerarpaa. Suliffeqarfeeqqat qulit ataallugit amerlatigisunik sulisoqartut inuiaqatigiillumi tamarmik aningaasatigut artukkerneqarsinnaanerat eqqumaffigineqartariaqarnerarpaa. Allagartalersuineruttaaq saniatigut ulorianarsinnaasut tamanit paasineqarsinnaasunik ilisarnaasertarnissaat pingaartuusoraa. Qulaajaaneq peqqissaartumik ingerlanneqassasoq kissaatigaa, taamaattoq aamma avaqqunneqarsinnaanngitsutut isigalugu marlunnik oqaaseqarfiunerput.

Oqaatsit eqqortut atorneqartarnissaat pingaartillugu tusagassiortunik atuartitsisarnermini assersuusiorpoq, oqaatsitsinni immikkoortitsisarneq qallunaat oqaasiinilluunniit sukumiinerusoq oqaatigalugu:

- ikinnerpaamik – amerlanerpaamik
- issuneq – saanneq

- takineq – naanneq
- portuneq – pukkinneq
- anneq – minneq il.il

Assersuutit taakku pimoorullugit sammisassatut siunnersuutigaa Oqaasiliortut eqqartugassannut ilanngutissasut.

AMS-ip eqqaavaa ilaannikkut suliffeqarfeqartarmat sulisukitsuaqqanik taamaattoq aningaasarpassuarnik kaaviiartitaqartartunik. Taamaammat piumasaaqatit sulisut amerlassusiannut imalt. aningaasat kaaviiartitat qanoq amerlatiginerinit attuumassuteqassanersut isummerfigisariaqarpoq.

CCO isumaqarpoq tamanna ataatsimiittunit isummerfigisariaqassasoq, aammattaaq pisortat pisussaaffiliissasut tunngaviusumik najoqqutassiat atorineqartut allanit atorineqarsinnaanngornissaat.

Lotte Holm isumaqarpoq tunngaviusumik najoqqutassat atorineqarsinnaasut. Radiokkut TV-kkut aviisitigullu nutaarsiassalerinermi nutsertakkanut ataasiaannarlugillu atortakkanut aningaasartuutaasareersut qulaajaanermi sanilliunneqarsinnaasutut isigai suliffeqarfinnilu akisuginneqqajaasarneq illuatungilerneqartariaqarnerarlugu.

Allagartalersuisarneq eqqarsaatigalugu CCO isumaqarpoq eqqaamasariaqartoq inatsisit naapertorlugit kalaallit oqaasii pisortatigoortumik oqaasiummata, amerlasuutigut qallunaatut oqaaseqartut qallunaat oqaasii aallaaviusutut isigeqqajaasarmatigik, isumaliortaaserlu tamanna allanngortariaqartoq. Tamanna SH-mit ilalerneqarpoq.

AMS isumaqarpoq akisuginnitarneq avaqqunniassagaanni eqikkaalluni nutserisarneq isumaliutigineqarsinnaasoq. PL ilisimatitsivoq GA aamma NUSUKA ataatsimeeqatigigamikku paasitinneqarsimallutik illumik pisisut ataasiinnarmik oqaaseqartut advokatimut innersuunneqartarsimasut. Tamannalu ilaatigut ataasiinnarmik oqaaseqartumut oqaatsit atorineqartut paasinagit atsiorsimaneraminut kingunerlutsitsisarsimasoq ukiami Sermitsiami atuarsimanerarlugu. CCO-p erseqqissaatigaa 1980-ikkunnili

aalajangerneqarsimasoq inatsisini suniluunniit kalaallisut
allanneqaqqaarsimaneri toqqammaviussasut.

SH-p ilassutigaa tamanna paasinerlutsisisaratarsinnaanerarlugu tassami
nunaqarfimmiup illuuteqarneq Rungstedimiup paasinnittaasianit
allaanerussiaqimmat qimmeqarnerluunniit eqqarsaatigalugu kalaallip
qallunaallu paasinnittaasiat assigiinngittaqimmata. Taamaammat
pingaartumik pituttuisumik atsioqatigiittoqassatillugu atsiugassat kalaallisut
danskisullu sukumiisumik allassimasariaqarput, oqaariaatsit atorpeqartut
aassigiinngitsumik paasinneqariaannaammata. SH-p iluaraattaaq
inatsisissatut missingersuummut oqaaseqaatini ilaatigut allassimammat
“isumaqatigiinngissuteqartoqarpat innuttaasup isumaqartigiissusiulernermini
oqaatsit atugassatut toqqagai inatsisitigut atuutissapput”.

CCO neriunnerarpoq nakorsaatit pillugit allagartalersuisarneq
ussassaarusiortarnerlu pillugit inatsisit sulinermi matumani
atorunnaarsinneqassanngitsut. Iluatinnartinneqarnerallu
naqissuserneqassasoq. IKIN-imiut qulakkeerpaat taamaattoqarunnanngitsoq.
PL-ip aamma eqqaavaa suliffeqarfiit kalaallisut qallunaatullu immikkut
oqaaseqartut akornanni isumaqatigiissutit ilaannikkut
ajornartorsiutaaratarsinnaasut, soorlu programmit eqqarsaatigalugit, tassami
kalaallisuunngortinnissai imaannaanngitsuusinnaammata.
SH-p eqqaavaa tamanit pingaarnarpaasoq tassaasoq
paaseqatigiissinnaanissaq.

Oqaasiliortunut ilaasortat tamarmik isumaqarput aallaqqaasiullugu PL-ip
AMS-illu suliaat pitsaasuusoq taamatullu suliaq piffissanngorsorinarloq.

Naggasiullugu PL-ip ilisimatitsissutigaa ukiamut Inatsisartut
ataatsimiinnissaannut tusarniaatitsisoqassasoq taavalu upernaamut
ataatsimiinnissamut inatsisissatut siunnersuut saqqummiunneqassasoq.

2. Kingullermi ataatsimiinnermit **imaqarniliaq akuerineqarnera**

Kingullermi ataatsimiinnermit imaqarniliaq akuerineqarpoq, taamaattoq
eqqartugassanut ilanngunneqarsimasut 3 aamma 5
isummerfigineqareermata peerneqassasut.

3. *Forbehold* aamma *forbeholdt* kalaallisut. *peerneqarpoq*

4. ***Ilumuussuseq/sallusuisuseq*** aamma ***kanngusunneq***.

Saaffiginnittumut akissusiassamut najoqqutassiaq pingasunik qupperneqartoq siulittaasup ilaasortanut agguaappaa. Tassani nassuiaatigineqassaaq **ilumuussuseq** ordboginilu assigiinngitsuni nassuiaatit akissusiamut ilanngunneqassasut, ilisimatitsissutigineqassaaq **sallusuisuseq** annerusumik Biibilimi atorneqarmat. **Kanngusunneq** pillugu ordbogit naapertorlugit nassuiaatit aamma akissusiamut ilanngunneqassapput.

5. *Skærtorsdag* aamma *Langfredag* kalaallisut. *Peerneqarpoq*

6. ***Det Økologiske Råd, DMU's Afd. Arktisk Miljø, Forskningsrådet*** kalaallisut.

Oqaasiliortuni ilaasortat siulittaasup siunnersuusiai uku akueraat:

DMU's afdeling for Arktisk Miljø: Danmarkimi Avatangiisinik Misissuiffiup
Issittumi Avatangiisinut Immikkoortua
Forskningsrådet: Ilisimatusarnermi naliliisartut
Det økologiske Råd: Akuutissalersuinngitsumik periaaseqarnerni Siunnersuisut

7. ***Sociale medier*** kalaallisut.

Oqaasiliortut aalajangerput imaassasoq: *Inoqatinut attaveqaatit*

8. *Inuup uummataata immikkoortuisa taaguutai kalaallisut*

Oqaasiliortunut ilaasortat aalajangerput uummatip immikkoortuisa taaguutaat ima avititerneqarlutik taaguusersorneqassasut:

1. Ineraq saamerleq
2. Ineraq talerperleq
3. Initaa saamerleq
4. Initaa talerperleq
5. Hjerteklapper: ammartartui
6. Hinde: Uummatip puua
7. Hjertemuskel: uummatip nukittai/nukii

8. Aorta: Taqarsua anginerpaaq (sinneri: taqarsuit)

Tamatuma saniatigut innersuussutigineqassapput atuakkat uku:

- Augo Lynge: mērvat atuarfine ūmassunik ilīniutit:
Nungme ilīniarfigssūp nakitertitai, 1954
- K. Kjer: atuainiutit 1880
- Esther Balle: nāparsimassunik pārssinek nāpautinutdlo
ilīniutit, Nuuk 1969.

9. *Dysleksi* kalaallisut

Oqaasiliortut aalajangerput: *Atuarniaruminaatsitsineq*

10. *Vi udfører alt i el* kalaallisut

Oqaasiliortut aalajangerput:

Innaallagisserinermut tunngasut tamaasa suliarisinnaavavut. Qanoq ilisukkulluunniit saaffiginnigit e-mailerilluunniit.

11. ***Mental træningscenter*** kalaallisut

Oqaasiliortut aalajangerput saaffiginnittup sunarpiaq pineraa paasiniaarluaqqaarlugu sammisaq uterfigineqaqqissasoq.

12. ***Grønlands Klimaforskningscenter*** kalaallisut

Oqaasiliortut aalajangerput: *Silap Pissusianik Ilisimatusarfik*

13. ***Mernguernartoq*** kalaallisut?

Oqaasiliortut aalajangerput saaffiginnittoq ilisimatinneqassasoq oqaaseq isumaqartoq: *Qasuernartoq*.

14. *Innarluut / innorluut*

Decembarip 8-anni 2010-mi Oqaasiliortut ataatsimiikkamik tamanna isummerfigaat, tamannalu saaffiginnittumut ingerlatinneqarpoq maajip qulingani 2011.

15. ***Nunavumiit tikeraartussat***

Oqaasiliortunut ilaasortat feerialereersimangitsut Taiguusiliuqtiit tikippata ataatsimeeqatigissavaat, taamatullu Oqaasileriffimmi sulisut Taiguusiliuqtiit sulisuinik tikeraartunik suleqateqassallutik.

Kunuunnguaq Fleischerip aaqqissugaanissaaq oqalugiarnissamut piareersaasoqassaaq. Tamakku pillugit Pia Lynge aaamma Ane Marie Sakariassen ilisimatinneqassapput.

16. Allat

Tunumiusut nipi d-p allattaatsini atorpeqarsinnaanera annertuumik oqallisigineqarpoq. Lotte Holm nunap aqqinik aasaru katersuileruni nammineq allattueriaaseq qanoq ittoq atussanerlugu aalajangissavaa. Kingorna Nunat Aqqinik Akuersisartut Oqaasiliortullu tamanna isummerfigiumaarpaat.

Inussiarnersumik inuulluaqqusilluta

Carl Chr. Olsen
Siulittaasoq

Nuka Møller
Allatsi